Массе а мехкий пролетареш, вIашагIкхета!

СЕРДАЛО

Советски Союза Коммунистически парте Нохч-ГIалгIай обкома,

Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Советей Министрий Советей орган

(«СВЕТ») Орган Чечено-Ингушского обкома КПСС, Верховного Совета и Совета Министров Чечено-Ингушской АССР

Газет арадувл 1923 шера денз • ШОАТТА, 30 июнь, 1973 шу. • № 78 (5539).

РЕСПУБЛИКА КХАШКА

200 эзар тонн йол, 16,6 эзар тонн башха хьоар, 87 эзар гIин сенаж кийча болу республике доакъыр IалашдерашI. Из дехкар кооперативаниге мел эша тоорашI уьк шера йолаш я.

Соахха уьк хана хинначуьнга шийсачу IалашIалъ доакъыр уьк шера дуьхьарIа лаьа а ду торонех массанахьа бихна пайда эц ала йиш болашI дац. Заданех йоарIа-чох 30 процент йол яьккхай Гудермескех, Наурски, Шелковской районашкарга боахамаша, хIиллера Ачхой - Мартановски, Грозненски, Малгобекски, Назрановски, Сунженски районий колхозашкех совхозашкех 10 процентга дIакъоачаш а кийчъаьш.

Сенаж йоллара заданех кхоачашъяьй 6 райойо, бакъда, наурски, назрановски, малгобекски боахамаш ду гIулакха гаьнна тIехьIаьцад.

Башха хьоар дакъхара массарел тIехьайнсай Шалинин район.

Доакъыр IалашдерашI бокхха лоцийсам болаш гIулакх ца, тесса дита йиш йолаш дац иш.

СВОДКА

(План проценташа)

Районаш	йол	башха хьоар	сенаж
Ачхой-Мартановски	5	26	143
Ведески	7	—	—
Грозненски	5	30	101
ГудермескI	30	24	115
Малгобекски	4	19	62
Надтеречни	29	—	137
Назрановски	3	15	65
Наурски	33	24	15
Ножай-Юртовски	—	—	30
Советски	—	—	—
Сунженски	4	16	112
Урус-Мартановски	14	17	95
Шалински	22	10	94
Шелковской	32	18	131
Республике гIолла	17	22	87
19.V 72 шера хиннаг	14	23	134

МАШАРА НИКЪ МОГАБЕШ...

Грозненски локомотивни депо эксплуатаце цехе массаза а ду кха нах хул, цIабIога тепловозникаш рейсагIа баха кийчъуш хул, вожаш рейсагIа бахе цIа а бахьяь шоай маршруташ дIадуьз хул.

ХIаьта уьк деношка къаьстта духха нах хул цига. Америка ВIашагIкхийтIачу Штаташка. Фронце КПСС ЦК Генеральни секретара новкъост Л. И. Брежнеца шен исторически визитагIа лаьца беседаш ешбу ба уж, дуьнен тIа машар хилийтара кулгаш кхъаь дола лоарIхаме документаш дувш цер.

Тепловозний машинисташа, цар гIончаша, чоагIа кхоабаллъ хьаллакъай Коммунистически парте, Политбюрос, новкъост Л. И. Брежнева ше лелаю дуьнен халкъашта коьъера политика. Уьк тIехьажа хана цунна халкъашта коьъера политика хIоаттабе тIаберзабь бола болех.

ХIаьта уьк деношка кхаьстта духха нах хул цига. Америка ВIашагIкхийтIачу Штаташка.

Фронце КПСС ЦК Генеральни секретара новкъоста Л. И. Брежнеца ше ЦIа Американ Штаташкагга пересидан ши КПСС ЦК Генеральни секретара Леонид Ильич Брежнева бакъ болх.

Уьк бетта массе 26 производственни коллективаша чакхъьяьлий Л. И. Брежневан США йинъ визитаца хетаьь йола беседаш.

Буруьз тохара массане кхоабаллъо пай, парте аразъара политика. США яьла переговорний хьаьвсина бирбилшка, КПСС члена М. Ф. Кривоносова аьлар:

— Леонид Ильич Брежнева, вай партеи халкъан лоIам хоачаш а бен, гIана тIекъа гIа а бокхкаш, дойсташ принципиальностаца дIаьхьу деррига дуьнен тIа машар чоагIкIора тIаберзабь бола болех.

ХIаьта хIунан яхьаь договораш тIалерзадь ла вай мочк экономически дегIаболабара, оьда, болхлона дег тIара хьаьпаш уж машарера гIулакхаш, —аьлар цо.

В. БЕЛЕЦКИЙ,
буруь тохара балхий Грозненски управление партхоз сек

ГОРСОВЕТА СЕССИ

Грозненски городской къаьхьегамхой депутатий XIV-гIа гулъяьа Совета сесси хилар.

Цига дийлар организационни лоIам. Горисполкома председателалла херзар нов. В. М. Шамардин, цун заместителалла—Л. Д. Магомадов, Н. И. Костюченко, К. И. Ивченко, исполкома бехкъокхамерча секретаралла Я. Ф. Панченко хезаш.

Сессе къоабалдар «СССР яьхьегамхой депутатех дола Законе

ЯЛАТ ЧУЭЦАРА— ПАРТИЙНИ ЙОАКХО

ХIаьта юртарча партийни организацеашта хьаллакъа латта эгIара саготагIа дола декъар — ханнаьъеш ца дойтаеш ялаташ чуэнилга. Из дика къетадеи ба вай колхозийн совхозийн къаш леладелаш, специалисташ, кулгалхой. Цар чIоагIа мутIахьа хиньа хьаллалъяр уьк деношка Украинерча комбайнераша 1973 шерара хьувькъам чуэнара тешшаме кийчо яран къаькъара балхаш дика вIашагIкхьдьяьа чакхдахаран мехкара механизатораш тIаьъехаш яздаь письмо.

Из письмо шоаш дувцача хана ялат чуэнара шоаш ньца тIехьарча кийчонга хьожаш хиннача цар динза дисар техкар, из сиха дьа даккхара долаш дола кхоачамаши торонаш хьагучаьхьар. Сихха чакхдахача цу гIулакхана махьера новкъосташ дир царна ялат чуэна ерригга техника дика кийчьяь лIоттабара. Шоай кхаьнка кхаьча баьнначу хьувькъама цу тайпара йоаххо яь хIанз комбайнаш кхаьнка арадьхай Наурски, Шелковской, Ачхой-Мартана районий кхаш деладелараш.

Наурски районе шоай боахамашка ялат, кхыйола культураш чуэнара ньца кийчолаш лаьца дош дувцаш лаьрхха пленум хиннай. Из гIулакх хоадамболлаш дийцад колхозийн совхозийн партийни организацеашка. Кханнарча бригадашка партийни группаш вIашагIкъехкай, балха хIаматт кайоалаш бола коммунисташ хьожабалъ, IIара механизатор яхьс вавина болх бен а, денна шиЙ фу аьттуьр бьаннаб ховш а хургволаш гIулаьх вIашагIкхьдьяьа гIерт парте райкоми юхьыанара партийни организацеи.

Станашка механизаторашта салоIаяь хьаьаш хулга Iалашъьяьр районе, гойтара агитацеи кийчъьяьй, шоай болх дIаболабабьй агитаторашен политинформаторашен. Цудухьа района боахамий кхаькара хьыуха хьаьхара хоамаш а тIадьвгаш да. Ишта, «Комсомольский» совхозе уьк деношка хиЙ ца дехьача лаьттан хIара гектара тIара чуэна муьх 30 центнерга дIаьхоах, алан 17 центнер йолча. Цу дерригне тешаву наурщана пятилетка кхоалагIча, хоадамбеча шера денна дош тIехьхоачанлергхиларх, цар эша ца болийташ шоаш кхебаь беррига хьувькъам лоащача хана чуэйна боаххаргIиларх.

Республика цхьаьйола районаш кхычарел «Iезнита тIехьагIа йолалу ялат чуэна. Царех я Наьсарен, Сунженски, МагIалбика районаш. Цар, механизатораш а, тахан-кхоана яхар санна, ялат арда арабовна безаш ба, цхьаьбакъа, цу районий дуккхача боахамашка цу гIулакха боьъонца кийчо яь баьнначаь. Цхьаъчар техника я толиниз, воккар хьаттаи кийчъьяьц, кхоалагIчар ялат лоаттадеу пожеценеш тоаьь яьхаш, мел эша механизатораш кийчбабаь. Цу районашка цу тайпара лелдарло хIара шера гучаюьяь, баьъда, партте райкомашен боахамий партКомашен колхозийн совхозийн кулгалхочаьрга, специалисташ-механизатораш хьа ца дезаш бихьаьнарча лаьца цу хьале болаш хьувькъам чуэна а этте дукха ялат, кхыйола культураш йоаеча отт уж. Пlаккха республика кхыча районашкара ноокъостаца техника, нах, кхыдар хьожаеш дезаш кул царна. Цу тайпара мелла тоайтара, паччахьалкхенга а, хIокху ишшта шоашта а шоаш мел зе ду царна дIаха деза ха тIехьъьяьна дукха а ца.

ХIанз юртарча районий, колхозийн совхозийн партийни организацеи, боахамий кулгалхой, «Сельхозтехника» объединенеш доапIека хаьа дерригга шоай пизаш опригагI а дьъха ялат ханнаьъеш ша доадеш чуэйна дакъхара мел эшар де тохьаьа еза. Цу хьаьхьинза тIаьъожам лоаттабе беза кхаькка арайоала хIара агрегат тешшаме тоаьь хилийтара, герметизаци яиза е яьлъта Iодижа ялат тIаьъожийташ йоа приспособлением йоацаш цхьаькха комбайн кхай тIа ца кхийтара.

Партийни а советски а организацеаша чIоагIа терко е езаш гIулакх да кхаькка ьырда дьъкхха ялат сиха хьаттаьяка е амбарашка да дIаэза доаккхиэла: йолаш йолча транспортах кхетамаш пайда эцара денна уйла ала хиннай беза боахамий кулгалхой, специалисташ.

Ялат дика чуэйца доаккхилга эгIара хьаьхарча дьъхьа механизаторски кадраех тийша хургда. Уж республика боахамашка тоъаш яь. Цудухьа бакъахьа хургда аьнна хет механизаторски говзал а йолаш хIанз промышленни предприятешка кхъьеларш бараш, хьажа колхозийн совхозийн кхъьеларгхой хиннга неисонцераш, ишшта из болх хьабдуургбола кхыбарашш цу лоарIхIамеча кампанена юкъъяьзача.

Хьувькъам чуэнара хоадамболлаш оттаяь ялан, технологически карташа кхаькка агрегаташ дIа-ьхоа делара графин хиля еза хIара колхозен совхозен. Специалисташа лерттIа уйла е еза хIара агрегатах дикагIа пайда мишта эцагрбар-хьогI, аьнна. Комбайнаша болх группови хьисале бергбола хьаьаш Iалашде деза, кхоа механизатораш йоккха балха говзал йолчарна тIаччоагIбанна бергбан.

Парте горкомашта, райкомашта партКомашта, профсоюзни а, комсомольски а организацеашта дика хов лерттIа социалистически яьх вIашагIкхьъьяьккхъяь молладгIча балха аьттуь боалнгга, хIаьта ялат чуэнача къаьстта а. Цудухьа цу гIулакхи даим йолаеш е дехкарийла я уж. Из шоай деза хана хьаьа латтаран дIабоазийтараш говгIа нар балха оттыт шерра йоаржаелгга Iалашде, тIехьабусарий цIераш а, цар торонан а дIагойта еза цар.

ДIайхача яхьан деношка чуийнна болх беш боахача кхаш леладелаеша доагIаш йоца балха хьаьаш хилийтеи цар маршалин материалнаш безам сообвакхара мел эшар Iалашдеи деза. Механизаторашна болх бечча мотте чам болашш бIайхеи кхача лоаттабелга, салоIача сахьата царна деша керда газеташ, журналаш хулийтIара боахама партийни, профсоюзни организацеаша, кулгалхоша шоай керттера деккарех ялаI салоIа ооарIаш деладе деза.

Хьувькъам чуэнара хана даим хIаьта хIара дехкарийла ба колхозийн совхозийн агитаторашн, политинформаторашн, районий агитколлективаш. Цар дехкар да кхаькка болу беш боахкачарна мехка а доаддол деъьяь а хуьна событеи дIабоазийта, яъьс хьаьха вьъьмар хоаставеш белгалвакхха, салоIача сахьата механизаторий самукъадакхха.

Партийни, советски органаш, профсоюзни а, комсомольски а организацеаш даим фе хиля еза беррига хьувькъам вIалда эцца ца бобийташ чуийна баккхара. Хьаьта юртарчу кхаьъа тIаьхьоажамхочаь из эгIара бекттокхамерIа йола ха я. Кхай тIа, хьаттаика, тараз озача, нахьъашка массанахьа поставш вIашагIкхоа еза цар.

Планаш социалистически деккхарашн хоачаеш а тIекххоачан а дарах соагIа соагIа кхаь хьаьаш оттарах чу ца дахьаш дика ялат иохаметтаоттаде а гIерташ кхъьеларгIаш дийк декхар лархIа деза юртарча хIара коммунита, хIара механизатора.

ДАЬХЕННА — 500 ЭЗАР ТОНН ЯЛАТ!

Балхаш дIадолладаьд

Ялат сихен доа ца деши чуийца дахьха гIерташ болх беш бе ухх деношка Шалински района «Джалка» совхоза комбайнераш.

Дерина чуэнга дела ялат 3000 гектар совгIа ца тха, — йоаь совхоза партхома секретара Альдиев Мухьмада. — ХIанз 300 гектара тIара муьх чуэнаш да тхо. Цига дика къаьъегаш ба комбайнерш Юсупов Мовлди Модаров Мовсар, шофераш Гириханов Александр, Галаматов Исмаiла, Амирханов Салид, кхыбараш.

Дика вIашагIкхьдьяьккхад масех бригадашка бIайха кхача кичбелга а наха юкъе кхетама болу белга а. Юьъера лаьрхIача хIара гектара тIара оаха чуэнга 25 центнер муьх.

Р. МАЛЬСАГОВ.

БОЛАМ ХЬАЛЛАЬЦАБ

ПайслагIча пятилетка кхоалагIча, хоадамбеча шера ялат чудара балхаш сихен дикен чакхдахара социалистически яьх доаржаьлча № 1436 йолча автоколонна коллектива болам хьаллаьцаб Грозненски автотранспортни предприятие коллективо.

Пятилетка кхоалагIча шера дооккхагIа декхарш тIаийнад автотранспортникаша. Цар лаьрхIал автомобилех дикагIа пайда эцара чотах 3000 тонн ялат, 20 эзар тонн моша доакъыр гороха, 30000 тонн. бакъалаваш, 3000 тонн сом чуба.

Ножай - Юртовски района «Вперед» колхоза ГАЗ-51 маркех йолча автомобилий шин комплекта капитальни ремонт эра, колхоза центральни усадьбина гоазъара пакъъаш тоалара, цIефски поокъостеа дерзда.

Колхозний совхозний механизаторашца, ялат дIаийдеча пунктий мехкъястиашца цIьаца ялат чуэнача техникаех, подвижной составаи погрузочно - разгрузочни механизмаи биэза пайда эцара тIехьа социалистически яьх вIашагIкхьъьяьккхъяь.

Уж декхарш дийца а дийца Грозненски автотранспортни предприяте коллектива юкъара собране тIаийнад.

Дика кIайчо яь гурахь йийна 380 совгIа гектара тIара аьрдад.

— Дика дьъхьаьд уьк шера культураш чуэнга болабеннаб Грозненски района «Горячесточенский» совхоза механизатораш. Графикал Зуькха хьаьха тоа э яь кийчон лишейка тIа дIаоттайар ялат чуэнаш йола ерriга а 21 комбайн жатташ.

«Чуэнарга-вай ялат сихен, доа ца деши!» аьнна Украинерча комбайнерша мехка берригга механизаторашка дьъ кхайкарг дет тIара-кхоабал, а дьъ, гурахь йийна ерriга культураш, 8—10 дийнахь муьлха декхар тIаийдар совхоза комбайнераша.

Уьк шера 2144 гектара тIара гурахь йийна культураш чуэнга бе совхоза механизатораш, шерра даьржад хIанз ялат чуэнара болгIан. Шоай — 21, Урус-Мартановски района «Горец» совхозера — 7, тхьъь барзI комбайн я хIаиз боахаме ялат чуэнаш.

670 совгIа гектара тIара ялат хьежа бабинаб механизатораш, протокол» а лерларIа кхоачашдаро.

Белгалдьяьхар, паччахьалкхенашта деотс дьъяьзад советско-французски консультацеаш шин мехка дагардараш кIоврагIа кхетадараш машара болча пайдаэцаш цар дьхьана къьъстараш къьъстта доарIхIаме хиларг. Из практика дIаоо лелаяреи дегIаболаяреи гIулакха ва1ад йир 1974 шу долалуча юхьъе доагIгIа-ча тайпара цIьаьъа вIашагIкхета.

Цунца дувзаделла Л. И. Брежнева Советски Союзе хьийхар Ж. Помпиду. Из до дIатIаийнар.

Балха гIулакхашта Л. И. Брежневи Ж. Помпидуи вIашагIкхетаро цIьаьъа а къьъстхар Советски Союзан Франшенен юкъе ца1ьяьна леладу гIулакхаш лоарзагIа ца долалеи хилар, советски француьзски халькъай доттагIгIа IоагIех кIоагIех хилар. Л. И. Брежнева Ж. Помпидуна баркал аьнар французски лаьттан тIа хьожийл зарах а безаме тIаьъаяхах а.

КПСС ЦК ГЕНЕРАЛЬНИ СЕКРЕТАРЬ Л. И. БРЕЖНЕВИ ФРАНЦУЗСКИ РЕСПУБЛИКА ПРЕЗИДЕНТ Ж. ПОМПИДУ ВIАШАГIКХЕТАРАХ

ХьалхагIа вIашагIкхьдьяьккхъяь хIинца бартара къежжа уьк шера 25—27 июне Париже вIашагIкхийтар КПСС ЦК Генеральни секретарь Л. И. Брежневи Францусски Республика Президент Ж. Помпидуи. Советско - французски гIулакхий перспективни дешаехи дунен халькъашта юкъера политика юкъмоттигерча проблемаехи лаьца балха беседаш яра хетаьь дар вIашагIкхетар. Беседаш вIашна лагарлаеш шерра хьеталорца белгалъяьха а яр. СССР-ан Франшенен юкъера гIулакхашка хила ма доагIгIара долча доттагIгIа хьаьашка хуьлаш а яр.

Беседашка дакъа лаьар: советски оагIонгахьара — кхыча механизаторий гIулакхий министра А. А. Громыкос, кхыча механизаторий гIулакхий министра А. А. Громыкос, кхыча механизаторий гIулакхий министра торговле министра Н. С. Патоличева, Гражданскн авиаце министра Б. П. Бугаева, Францеучча СССР посола С. В. Червоненкос, КПСС ЦК Генеральни секретара юкъъяьзаран юхьанцаларча Г. Э. Цукланова, А. М. Александрова, А. И. Блатова, ТАСС-а генеральни директора Л. М. Замятина;

французски оагIонгахьара — премьер-министра П. Месмера, кхыча механизаторий гIулакхий министра М. Жобера, экономикан финансийн министра В. Жискар Д'Эстэна, транспорта министра И. Генеб, экономикан финансийн министрашца паччахьалкхен секретара Ж.-Ф. Лекас. Президента канцеляре генеральни секретара Э. Балладюра. Франце МИД-а генеральни секретара Ж. де Курсела, - СССР-ерча Франце посола Ж. Вимона, Франце МИД-а департаментий директорана Ф. Пюо, П. Доланж, Ж.-П. Бонике.

Хьакхайкадир шин мехка юкъъяьзара цхьана леладелча тIа-тIа чоагIлуш латтача конструктивни гIулакхашта шоаш чоагIга разза хилар, баьъдар уж дIато кIоврде лаьрхIа шоаш хилар, хIаьта цунна новкъостеа ду «СССР-ан Франшенен юкъе цхьана делалеча гIулакхий принципаша» а политически консультацеаш хьакъьяьна «советско - французски

СССР-ера Франце посол Ж. Вимон.

Аэродроме сийлен хI оттадар.

Орле сийлен салоне хиннараша дог тIара моагIлаш телар КПСС ЦК Генеральни секретара Л. И. Брежневи Францусски Республика Президента Ж. Помпидуи. Советски бераша цIе гIоозлика яхача зизай букет елар Л. И. Брежневен Ж. Помпидуен.

Л. И. Брежнев накъъяьзакхъан, хиннараша юкъе вар Францера СССР посол Ж. В. Червоненко, Францеуча советски посольствин кхыча учреждеиой болхий.

Л. И. БРЕЖНЕВ ПАРИЖЕРА ДIАВАХАР

ПАРИЖ, 27 июнь. (ТАСС-а спец. корр.). Тахан цIавахар КПСС ЦК Генеральни секретарь Л. И. Брежневи цунца цхьана Франце хиннача советски официальни пахи.

СССР-ен Франшен паччахьалкхенний байрахкашна егача Орли яхача Парижски аэродроме Л. И. Брежнева пакъъаюкхаш вар Францусски Республика Президент Ж. Помпиду, кхыча механизаторий царча гIулакхий министр М. Жобер, экономикан финансийн министр В. Жискар Д'Эстэн, транспорта министр И. Генеб, республика Президента канцелере генеральни секретарь Э. Балладюр.

НОВКЪОСТ Л. И. БРЕЖНЕВ МОСКВЕ ЦIАКХАЧАР

27 июне Москве юха цIакхачар КПСС ЦК Генеральни секретарь, СССР Лакхехьарча Совета Президиумна член Л. И. Брежнев. Из Президента Р. Никсона вехаваIа официальни визитаца яха США а хиннаб. Советски Союзан Франшенен юкъе эттача паччахьалкхенашта керте латтараша консультацеаш еш болча переговораш хьежжа Францусски Республика Президента Ж. Помпидус вехарга ваха Французски Республике а хиннаб.

Новкъостаца Л. И. Брежневца цхьана Москве юха цIакхачар цунна хIинца КПСС ЦК Политбюро член. СССР кхыча механизаторча гIулахний министр А. А. Громыко, кхыча механизаторча торговле министр Н. С. Патоличев, Гражданско авиаце министра Б. П. Бугаев, КПСС ЦК Генеральни секретара помощникаш Г. Э. Цуканова, А. М. Александров, А. И. Блатов, ТАСС-а генеральни директор Л. М. Замятин.

Советски Союза паччахьалкхен байрахкашна егача Внуковски аэродроме новкъостеа Л. И. Брежневна накъъабакъа бар новкъостоп Ю. В. Андропов, А. А. Гречко, В. В. Гришин, А. П. Кириленко, А. Н. Косыгин, Ф. Д. Кулаков, Д. А. Кунаев, К. Т. Мазуров, А. Я. Пельше, Н. В. Подгорный, М. А. Суслов, А. Н. Шелепин, П. Н. Демичев, Б. Н. Пономарев, Ш. Р. Рашидов, М. С. Соломенцев, Д. Ф. Устинов, В. И. Долгих, И. В. Капитонов, К. Ф. Катушев, СССР Лакхехьарча Совета Президиумна Председателна заместитель К. Ф. Ильищенко, КПСС ЦК Секретарь А. Ф. Дрегомов, Н. К. Байбаков, В. Э. Дымшиц, В. А. Кириллин, В. В. Кузнецов, А. А. Лесечко, В. Н. Новиков, И. Т. Новиков, Э. П. Нуриев, Г. С. Павлов, Н. М. Пегов, К. В. Русаков, Л. В. Смирнов, Н. А. Тихонов, К. У. Черненко, Н. Г. Шлыков, КПСС ЦК кандидаташ кандидаташ М. П. Георгадзе, С. К. Цвигун, СССР Центральни Ревизионни Комиссе членаш И. И. Кусков, Г. К. Шинев, КПСС ЦК Генеральни секретара помощник В. А. Голиков, кхыбола официальни пахи.

Накъабелхьабарта юкъе вар Советски Союзера США гIулакхашта хIинца повереннин вола А. Дабс. Советски Союзера Франце гIулакхашта хIинца повереннин вола А. Леклерк.

(ТАСС).

РЕСПУБЛИКА ЖУРНАЛИСТИЙ СОЮЗА ПРАВЛЕНЕ ПЛЕНУМ

Самардийнахь КПСС Нохч - ГIалгIай обкома политически просвещене цIагIа хилар Нохч-ГIалгIай республика, журналистий Союза правлене пхеллаIга болча «КПСС Нохч - ГIалгIай обкома Х-на пленума решеншка хьежжа республике бахача наха атеистически кхетам балара копийолзон, телевиденеи радиоле болхлоучта хьаьхаика латтача декхарех» доклад йир «Ленинан некъ» яхача республиканскн газета редактора, Хохи - ГIалгIай АССР журналистий Союза правлене председателе заместителя Б. Г. Габисова.

Докладах лаьца пренешка къамаьлаш дир П. Ф. Сехина — «Грозненски рабочий» редактора заместителя, Ю. А. Айдаева — «Комсомольское племя» газета редактора, А. К. Дадашева — «Ленинская правда» яхача Урус-Мартановски районни газета редактора, К. Л. Соколова — «Красный молот» завода «Машиностроитель» газета дуьхьа яхача тирил болча газета редактора, З. А. Дзурбекова — «Ленина никъ» яхача Назрановски районни газета редактора, А. А. Карандина — «Терская правда» яхача Наурски районни газета редактора, Х. М. Галаева — телевиденеи радиовещанеи комитета керттера редактора, Нохч-ГIалгIай АССР журналистий Союза бохкхокхамерча секретара.

Пленума балха юкъе дакъа а лаьар, къамаьл а дир КПСС Нохч-ГIалгIай обкома пропаганди агитацеи отделе заведующе заместителя А. А. Козалова.

Пленумо ГIалийар дийцача делаш бола сойам.

Дынэх тIехьадисача ийрчача иГулакхашта духьала

ИСЛАМО КХАЛСАГА БОКЪОНАШ IОТЕIАЮ

Советски кхалнах вай мекка коммунизм хьалъеча хьинарг къхьегаш ба. Революци хилалеъка чIоагIа тоIаяь, цIхьакха бокъо йоаташ яр кхалсар. Къыстта Россе колониальни йистошка дахьача къамех бараш.

Бусалба дынэ чIоагIа эшаяьй кхалсага бокъонаш, малача сага пийса дархIан из. Къорда тIа да, бокъон бекъача ю. Къорда тIа да, доагIачуа шоозза духьагIа рузяка дозагIа малача сага, аьина. Шарпатах кхел ева хаза шин кхалсаго деш дола тешаш цхьан малача сага пийса мара дархIан. Нахахь санна тешаш берригаш кхалнах мара беше шар деш дола тешаш яьалча дархIа а. дархIан.

Кхалсага дийнахь а бус а керта тIа тулла хIама Iоянкхь бокъо яь. Цун кертара чеш Iаргагойтта мегаргаш кхоначоа, хIаьта дола дIама гуш волчча Аллаха а, йоах исламо. Цулуьш хIанз а тIехьа духхагIдовча нохчийн гIалгIай кхалнаха керта тIа хIама тулдин. Бусалба дыно малача сага бокъо ду йизнера кхалнашца саг йоалаш. Къорда тIа малча малача сага цхьан ханна йиъ сесаг хIама йиш яь. Саг йоалаяр мазре яхари бусалба дынга дилларча эламгача саги йийнйи дашка гIолла хила дезаш хIама да.

Шарпатах саг йоалаяр - мазре яхар дела - а ду, чIоагIа ду эламгача саген йийнйи дай юкъе а болаш. Мазре йоалача сагага хоатташ хIама дац цох.

Iштттача мазредо кхалсас, шиъ бокъонех йазбе яайбе. Из локхча ца йолаш да. Иштта хIанал хьалха мазре яха кхалсаг пимогаш цуьл.

Дийна йолаш мегтед, елча а малача сагах пIемогагIа лерад лоламо кхалсаг, кхалсага каш кIоргагIа дакхка деза, из малача сага пийса дурIйоаш, йоаь ду тIа.

Дыно кхалнах Iотхьамаг кIалоаттабу, общественни вахарах кхестабу, Кхалсага бокъонаш иштта лоха лоаттаюв капиталистически мехкашка кхалсага малача сага пийса бокъо яь. Бакъда, формальнь цхьайога бокъонаш-м я цун: цун бокъо я заводашка, фабрикашка, итиа кхоча предприятешка болъ бе, бакъда, цун кхьыегама мах лоха1а ба малача сага кхьыегамах боъчул.

Духхьал Сийлахь - йоккхача Октябрьски социалистически революцион мара хьалъехаш, йоккха кхалсага бокъонаш, цо мара епнаш кхалсага малача сага пийса бокъонаш. Коммунистически партеп Советски пачхьалкхехоп хIаддаза кIоссаг лоаттабаб, доагIача а бу уж бокъонаш вахаре кххачашъяра тIехьа.

IIейхьаш молIаш чIоагIа духьалбалар Советий Iойдало кхалсага енна бокъонаш чакх ца йлийта гIерташ, уж кердача пийлса вахарах ца боллийта гIерташ. Цар яиз бора, еттар, боабора цоай бокъонаш чакхъяьа лоаш бола кхалнах. Масала, 1928 шера партех 66 кхалсаг я, хIаьта моттиерча Советий депутаталла хержай 4603 кхалсаг.

Вай республике а, доаяол арахьа а цIи хеза я Нохч - IIалгIай АССР писателий Союза правлене председатель Хожа-Ахматова Солтмурза Ранса. Хоза оаз йолаш йолча вели-ловлизнар кхалнах. Коммунистическа парте хьалхе а лелаеш майра кердача вахара новкъа ухар уж.

Бакъда, хIанз а цIенденна хIадьйнадаш кхалсас малача сага пийсе ца дархIар. ДIалахача замах психологенара дIаилазеп йола харц уйлаш хIоарца духхьдинна да из. Цунна кхоссам лоаттабе беза.

Коммунистически партех халдан за йоакхо еш хIар бахьан долаш хьалха дIанисабаца, бале хиннича дан сердалонга бувлаш бокъха цIкъ баьб нохчийн гIалгIайн кхалнаха. Вай республике цхьаьна производственни, общественни, политически балха моттиг яп нохчеи гIалгIайн болча кхалнаха хьинарг дакъа ца йолаш. Хьалъа бохкеме бохь беш болча берригга на нахах ахаш оаттаб, ткхеста аьлча 50,1 процент кхалнах ба, промышленни предприятеша — 51,8 процент, юрта бохкаме — 45,9 процент.

Нохч - IIалгIайче дохккхал де йиш йолаш я республике а, цун долзола арахьа а цIи хезача шиъ кхоккхех саг йоалаяь кхе ба. Нах-саренн районе, масала, Албогачиев Юсупа кхоч, сесаг я. Наьсаре воссала - начальник вар из, дукха нетий хилар бахьан долаш дукха ха йоаташ балхара дIаваьккаш.

Цу тайпара масалаш дукха нийсаъу Грозненски районе а. Чечен - Аульски юкъерча школе хьалха директор хинчача Арсиев кова поллагIа сесаг — Магомадова йоаланьй.

Цу районера лаккерча классашка 16—17 шу даьнна йийгашш маьрье ух школа чакх ца йоакхаш. Царех бе Абдаева М., Мусаева ПI., Акаева Б., Рассаева Л. ва.

Цу тайпара гIулакхаша цхьагIой мохьхьанарча партийн, комсомольски организацеша цхьаъ балара болх лелара дечабелга.

Малача наха дукха истий кхувлара бехке цхьабола кхалнах йоаш а ба. Мехкарий а кьона кхалнах а шоллагIа сесаг хургIоаш маьрье уж. Цунца чIоагIа кхоссам лоаттабе беза.

Советски Союза экономика, IIилма, техника дIаьи дIахьалхашка ухаш дегIаюхача хана, советски наьха кхалсагаш вахара дегIаюча мехкашкарча кхьыегамхошта хьоккхан а хинна дIаэттача хана кхалсаг IотIеIаеш, из кIезиъеш, цун пархIоттo йохаеш дола гIулакхаш да йиш йолаш дац. Цунца хьадда кхоссам лоаттабе беза вай массане а.

Р. МАРХИЕВА,
КПСС Нохч - IIалгIай обкома инструктор.

Хьинар айденна

Кхьасста чIоагIа дог тIоадзанна да ца уьз деношка. Старогрозненски бурув тохара балхий управленера мастер, коммунист Кржановов Гаврил Васильевич керте латтача «Химеральни-Э» яхана бутовой бурув деттарап. КПСС ЦК Генеральни секретара поьхьеста Л. И. Брежнева Америка IIIтаIастхийтача Штаташка. Франце исторически визит йолча деношка хIу тIа а нийтолаш совдохкаш кхьыегаш ю.

Бурув тохара ах шиъ дина 25-ча июне дикка тIехьхкоачашъяй ше. Цу йу денга кхачалеъка ялх бетта заданеп совгIа 240 метр бувув тохал биригаеча бурув деттарапца. Цхьаьнга схьаяеина йоаккхача тоташ дола бурув 3100 метр гIаргга кIоарденнад. из хул планагIа тоха дезаш хиннарчул дуккха дукхагIа.

Бурув тохара сухал лакхъярах, химически реагенташ, электроиеэги кхоярах, бурув тохача остех бизза пийла энарих, хозрасчетагIа бригадаш болх барах ер цу долладеча денга паччахьал кхеина цо кходаьл. 31 эзар сом. Вай кьамсача Дальен яиз чIоагIа хилийтар сихгIен кIоарденнад. Кхоъ тIа а нийтолаш да из. Цунна кхоссам лоаттабе беза.

Коммунистически партех халдан за йоакхо еш хIар бахьан долаш хьалха дIанисабаца, бале хиннича дан сердалонга бувлаш бокъха цIкъ баьб нохчийн гIалгIайн кхалнаха. Вай республике цхьаьна производственни, общественни, политически балха моттиг яп нохчеи гIалгIайн болча кхалнаха хьинарг дакъа ца йолаш. Хьалъа бохкеме бохь беш болча берригга на нахах ахаш оаттаб, ткхеста аьлча 50,1 процент кхалнах ба, промышленни предприятеша — 51,8 процент, юрта бохкаме — 45,9 процент.

Нохч - IIалгIайче дохккхал де йиш йолаш я республике а, цун долзола арахьа а цIи хезача шиъ кхоккхех саг йоалаяь кхе ба. Нах-саренн районе, масала, Албогачиев Юсупа кхоч, сесаг я. Наьсаре воссала - начальник вар из, дукха нетий хилар бахьан долаш дукха ха йоаташ балхара дIаваьккаш.

Цу тайпара масалаш дукха нийсаъу Грозненски районе а. Чечен - Аульски юкъерча школе хьалха директор хинича Арсиев кова поллагIа сесаг — Магомадова йоаланьй.

Цу районера лаккерча классашка 16—17 шу даьнна йийгашш маьрье ух школа чакх ца йоакхаш. Царех бе Абдаева М., Мусаева ПI., Акаева Б., Рассаева Л. ва.

Цу тайпара гIулакхаша цхьагIой мохьхьанарча партийн, комсомольски организацеша цхьаъ балара болх лелара дечабелга.

Малача наха дукха истий кхувлара бехке цхьабола кхалнах йоаш а ба. Мехкарий а кьона кхалнах а шоллагIа сесаг хургIоаш маьрье уж. Цунца чIоагIа кхоссам лоаттабе беза.

Советски Союза экономика, IIилма, техника дIаьи дIахьалхашка ухаш дегIаюхача хана, советски наьха кхалсагаш вахара дегIаюча мехкашкарча кхьыегамхошта хьоккхан а хинна дIаэттача хана кхалсаг IотIеIаеш, из кIезиъеш, цун пархIоттo йохаеш дола гIулакхаш да йиш йолаш дац. Цунца хьадда кхоссам лоаттабе беза вай массане а.

Р. МАРХИЕВА,
КПСС Нохч - IIалгIай обкома инструктор.

№ 12 ЙОЛА «АГИТАТОРА БЛОКНОТ»

КПСС Нохч-IIалгIай обкомо пропагандан агитацен отдела аргIанарча, № 12 йолча «Агитатора блокнота» тIа кепатеха и политинформаторийтех агитаторашт йолча поьхьесташ Л. И. Брежнева ФРГ-ен США-ан йиъ хьача визитий лоархIамах йолча «Хьалъашта юкъе машаре доттагIалаш хилийтар дуьхь» яхь статья.

Блокнота тIа я беседай, политинформацей, лекцей, докладай тIематика, РСДРП II сьезда 70 шу даьнна хетаяь беседашш политинформацеш я кIийчо яа эша литературе белгалду.

Советски кагирхой дезачча денга ца хетаяь «IIIма - хьакхолламий кхоьабарг цIей» яха ВЛКСМ Нохч-IIалгIай обкома хьатхарча секретара М. Бузуртанова статья.

Цу тIа я интернационални хетам балара дешашта хетаяь исторически IIилмай кандидата Н. Александрова язъяь статья. «Беламах белаж а теха» яхача цIий статья тIа халкъий доттагIлен дикача гIулакхех дувш IIелаконской района «Красный пахарь» колхоза партикома секретара П. Голышева.

Дына дуьхьалаяча темана хетаяь я «Кхел — зуламе тIехьадисар» яха историн, мотте, литературе Нохч-IIалгIай IIилманташкема института эламгIча IIилман сотрудника М. Каратаеваг язъяь статья.

Агитаторан политинформаторан долча новкъосташца хозм бу «1973 шера социалистически яхье котвальнар» яхача сернгесошн знака хьакхъяьл, цул совгIа блокнота тIа кепатеха я «Политическа книга» тика чу дуьла», «Фу дешаргда», «Хроника» яхача рубрикий материалаш а.

РЕДАКЦЕ ДЕНА ПИСЬМО

ШИЙ ХАЛКЪА ТЕШАМЕ ГIУЛАКХ ДАР

ХIама сесаган сагах доаллаш хIама да ший халкъа уйлашшен дагадоаккхашшен, IIулакхашта кIор-дуьхьарчашшен да, дикахетаришшен должкошашшен дакъа лаца уйла хилар. Вайла дукха ха а йоаташ советски наха леллаю доккха шиъ СССР-ехь тIаьхь-шу дозар. Цу езача совгIатена ишстlелар Нохч - IIалгIайчен автономе ях бIаь шера юбилей. Вай деган чрауветгадеш гIалгIатташ да бувлаш IIелаеш латта ца-ташка, вай бувлаш, дукха-ча къамех латтача вежарий деладеча деладоккха деладоккха а санна, республикерча «Грозный» газетехь дакъа доккхий толамаш.

Шолгй сийлаяь денга, праверча, доллаяча хIаманца кхоачам хинначча вахарга хIама IIерташ коьчийн гIалгIайн халкъэшна хьабенча атта боаннаш наькъата гIаьап уйлашца бIаьс лакха, дахьача толамех деш-дола доккхаш яъайла па а хьош. дIалахараш лайнарашш дагадоха доглоаIа. Цаяла ха шу тайпара йоазар къьсста шайзана дуьхьа вина хет тхона вай кагирхошта. IIаиъарчен тIехьа тIабоаIIачен коммунизм хьалъеришта, дехкхаIдолча воахалнй тIомен сийлен эстафета шолг бе еллараша а из кердача, кIы а йоккхагIа тIаман кагрIаIувлача невкъа гIолла дIахо яьа езаршта а.

...Кавказерча къъсстегача наха дезди гIоздьлена, тIаиIцар эрсий гIоьаьтеннан 1917 шера октябре В. И. Ленина кулгалца паччахьа самодержавни дIаваьккарах хеза къъь тIара моттиг енна кхыбола нах.

Граждански тIема халача шеришка, Къилбседеча Кавказе Советски Iьадал оттаяр дуьхь лоаттабева къовсаме Нохч - IIалгIайн къаьсттера дикахер. Уж бакташ, тёркалгьяьпар яьина, дIайоалаш ца. Цар хьалъеяь бохкьонча долаш дар, уж йовза еза дIалаца ший халкъа исторически тIамаш бе-башхе да хIеташ боацача вай кагирхоша.

Сийлахь - йоккха Октябрьски социалистически революци ялъоьа-хьа экономически культурни гIулакхашта тIехьайаса - хIама Нохч - IIалгIайче тахан — тIоаргIа лестина промышленности бIаьяь кIор-дуьхьарча юрта бохками болаш йола йоккха индустриальни райси. Нохч-IIалгIай промышленноста продукци мехка чуьц шерра доатташ хинна да Iеш, доккха дечхарча дуккхача паччахьалкхе-наша йоха кхуьхьиташ я я.

Нохчийн гIалгIайн дезалий массадоаттача тIаманца кхоачам ба, тишденна цIалагIан дзIIача мотт-тегIача хьалъеташ доккхий дина цIенош, хувшеннай быт. Тахан нохчийн гIалгIайн дезал лаца хьала да распюрешкенех, тергкоор, холодильник е барзжъыш дутта машин йоацаш. Уж дерриге хIамай советски вахара куза юкъера кхы болгалдала хIама долаш дац.

Цу хуншемга мах боаз вай халкъашта, цудуьз-ча ца хилдеп хьалъа, цудуьз-ча ца хилдеп хьалъа, цудуьз-ча ца

ХЬЙБАШТА—МАМОГГА ДУКХАГІА ДОАКЪАР

Іалама хьалаш а лаьтташ а цхьатарра долча зоне ухк «Червленский» колхозн жа хховба Ленина орден лелоп «Шелковский» совхозн. Ухх массехк шера шоайла социалистически жа коммунистически лаьттаран а, Цудухьа социалистически декларащ миннта кхоачашну хьожаш ду шна боахамо шоайла деш долча тохкамаш, кхоачамбоапараш кіоарга гуза-доахаш, бокхха чуложам болаш хул.

Цу шинна я боахамий кхъхьегамхоша Іан замалахь чусоцалаь хуралола хьайбаш доакъара Іалашдаран парца ціййха помещени хилийтаран лаккара социалистически декларащ тіаййаш.

Цар дош долар хьайбашта 1,5 шера тоъам хурболаш доакъар Іалашде, хьайбай помещенеш дикех хіннахьех тоаъь кийчь, керда помещеней хьалъе, аьлий.

Іан кийчо яра хьалхара этап діайолаьлй цу боахамий хьайбаш леладераша. Доакъар Іалашдеш ба уж. Из болх миннта в Іашгіехьбаьккха у хьажара шоайла делегаьнеи яхіітта хилар ухх деношка яхь лелаеча шин Совхамо.

«Шелковский» совхозе доакъар Іалашдеи деча балхашта рьяза хиланзар чєрвлеташ. Хіаьта из тамаш а яц.

Доакъар Іалашду техника «Червленский» колхозертул дукха дукхагІа йолладе а, черлеиташ Іалашдаьчул дукхха кіезнгагІа да «Шелковский» совхоза болллошка кийчаь доакъар.

Иштта, доакъар Іалашдера балхаш миннта лел хьожаш, тохкам беш хинача дийнаьь «Шелковский» совхоз кийчь хиннаруна 373 тонн силос, 18 тонн эрий тіаьжьача бьашен 250 тонн ройсен йол яр, Хіаьта червленаша Іалашдьеш хиннар: силос — 1550 тонн, сенаж — 937 тонн, йол — 1400 тонн яр. Ца таппага, колхозхоша Іалашдьь хиннз гіожен мошен доакъар, «Шелковский» совхоз болллошка кийчаь хиначуна пийдина, 6-ззз дукхагІа дар.

Фу бахьан долаш тіехьабйсаб совхоза болхлой колхозхоел?

Бахьанаш ераш да. Червленцаш доакъар Іалашде май бетта хьалхарча деношка болабенна хиннабале, совхоза болллошка 12 мае мара діадолаьлаьш доакъар кийчьара балхаш.

Хіанз - хіанз діадолаьлергда вай яхаш доакъар Іалашдера балхаш тіехьатташ совхоза кулгалхой бартіанне а, хьаттіаркьалчар жа тіаьрра деш ха. Доакъар кийчьара Іалкаш дара хьалха хьажхоастабаь хиннз цхьаболча механизатораш жа лаьрра ца ба-хийтача болайзар. Из бахьан долаш лийхьелар доакъар Іалашдерий муглараш.

Хіаьта ха-м хьежаргйолаш яц. Жа лаьрра дьаьча хьатІаккхоачартьа кхы а бекхтохкамегІа йола кампанн, ялат чуоца долладерга.

Из бахьан долаш, ялат чуоцара кампанена новкъарло ергйоашаш доакъар Іалашде лаьххіа иш отгаба беза «Шелковский» совхозе. Царга гіулакх чаккдаллалла болх байта беза, уж балха тіера а ца боахаш.

Кхоачамбоапараш хилар хала а хеташ, доакъар кийчьера болх вашгіехьбаккхара дика новйъосталл дерглоаш деча червленцаша дьа хьегамаш ца болаш тіа-йаьлар «Шелковский» совхоза кулгалхоша, специалисташа. Нийсдеина гіалаташ лоашшача хіина діадолаорга, хіина тешаГІар хьаший совхоза кулгалхоша.

М. ТКАЧЕНКО,
Шелковской района «Строитель коммунизма» газета болх-ло.

ХЬУВКЪАМ ЧУЭЦАР— ЛОАРХІАМЕ ГІУЛАКХ

Специалиста хьехамаш

Ялат кхедаоа тіехь лоаттабечча кіоасамаш тіехьарен доаркіамерен этап я хьувкъам чуэцара.

Комбайнашца, жатКашца, сеялкашца ялат чуэнаш кертер дар ца дойташ иа чуэцлиг да.

Халлаоаа хьажа деза комбайнаца ялат цІена оардий. Фийг боаллаш ка хила йиш иэ, терКам тіабахийта беза кагашца цхьа фийга тіа хьийгаьнаш. Кассирга Іодехкаш чуэцаш 20 сантиметрал лолагІа доацаш хьакха деза ялат. ЦІена аьлча кокхаш тіа уллаш тіара яхь комбайнаш. Комбайна буэкера чу юкедина ялат хила йиш яц. Кхай тіара арийоалача е ремонтагІа йолача комбайна буэкер яссз хила езз.

Электричество йолаш, поругъчиканна, "транспортераша, сортировканца Іалашьь цІена хила еза хьаттаоь.

Корааш, цагарои, тіоовааи телдаь, соохкарча ялатах цІеньъя, дезинфекци яь хила оза ялат чудосседсердгола сКладащ.

Догіаь ялат лорапеи тіатосеа хьаттаниа кийча хила деза брезенташ, полиэтиленан пленкаш.

Хіара боахаме белгалде деза этгара хьалха ялат чуэца долаердгола кад, касарагІа Іодулаш ялат юкъ-юкъера хьокхаргола доттиган.

Дийша ялаташ чуэцара къаьстта тіахьоккам лоатгабе беза, уучуэца йоккха опыт йола комбайнераш хьежабе беза.

Ялат чуэца доладелча хьалхарча сишке цІендеш Іалашде деза фу.

Ялат чуэйца даллалца боахамашка хьалха латтарашта материальни моральни стимулаш делае еза, хіаьта иштта йиззз кхоачашбе еза ялат чуэнаш боахкача механизаторий, шоферий йоахко яра тіаспраьь еергйа ремонтагІа, кхача лертгІа лоаттабе беза.

Щи ялара духьала яха гонахьь аьха хила деза. Хіара комбайна, автомашина, искрогасителаш оттаре еза. Цін ялара духьала мел эша инвентар йолаш хила еза дергата тіа.

Лаьрххіа цу гіулакха діакхоастанна моттиге мара гіаьле оза мегагтьэн.

Боккха терКам тіабахийта беза грузови машиний, трактории тележкай кузовай хийга моттиган діакъовлара, Хьаллкхеэка йотта бііш яц транспорт, хіаьта аьлча дехача изькъашка ялат тіехьухардда.

Йовкъаш цо юташ хьакха деза ялат, хіара каца 30—50 фийг бусилга дагалоатгаьш.

Ялат чуэйцача диЙнаьь ца кхуьй цоолагІга диЙнаьь хьана йисте хьа а эза вішшкатоха деза ча. Мукъаладьанча кхай тіа лучцилинк токхаЙйй е аьхе силоса лаорхіа хьажкаш е сидургаш діакхо.

Ялат па дойташ чуэцара «Іехь кховсам дика вІашгіехьбаккха йиш я, цхьабаьлда, оардача ялата тІет нийса па лелабойт дукха ялат дов тарлу.

Хьатта, складе, ялат діайийдеча пачхьалхкхеч пунктаниа комбайнаш тіара йоаллаш-дешнйтча ялата реестр хила деза.

Боахама бухгалтере хіара комбайнера расписка реестрашт лу. Хіара автомашина, трактора, поодана диЙнаьь цкъа яхьхьанна хьаьзду из реестр кхьь экземпларгІа отделене, бригада номер белгалъеш, ялат діаоузаоача фамила Іалаьше.

Шоллагіеи кхоачалгіеи экземпляраш ялат уоаачунга діалу комбайнера.

Ялат діаувааш мел яздаь документ лаьа диЙнаьь ца ваккъ-баьчча бухгалтере діачуьу.

Х. МАХИТАРОВ.

Хьайбаш тоъам болаш тайп-тайпарча доакъараша Іалашдара шерра балхаш доаржадь, кхъьъегаш ба хіанз Ведеиски района Кара Маркса цІерагІча колхоза доакъар Іалашдераш.

140 гектара тіара клевер чуэнаш ба хіанз колхозхоЙ. Дика тіаьнинай из культура ухх шера. Цу яхай тіара цкъа хьекхачул тіехьаГІа 1285 тонн сенаж кийчье лерхІ цар. Хіанзле клевера кхоачагІа дакъа хьекха бьашнаб колхозой, чуэйцача клеварах 500 тонн сенаж а кийчьяй.

Доакъар Іалашдераша цкъа къьстта дика болх бу комбайнера Гайсуев Шаірудинеи юкъера Шамкаров Вахаси. Норма 3,5 гектар йолча юкъера лаьрхІача 6 гектара тіара клевар хьекха кхоазу из цкъа балха дийнаьь.

Ший балха норманн хіара дийнахь 120—130 процент кіоа-чаШйо кхай тіара сенаж йоллача моттигашка баьццара масёа діакхуьъаш волча Шакъаров Вахас а.

СУРТАШ ТІА (ьырсехьа): Карл Маркса цІерагІча колхозе клевер хьокхаш я, (аьттехьа) механизатор Гайсуев Шаірудин.

А. КЪЧИКОВА суртанн токсти.

ДЕ ДЕЗАР ДУКХА ДА

Реализаци ечеи ергйача арахецчеи продукце боарамга диллача моттигечча промышленноста предприятеашта юкъе йоккхагІа я Нохч - ГІалгІай хиттзвоо. Заводо арахеца продукци чІоагІа хоатташ а вай республике а цуьи доазонал арахье а.

Мах бена организацейн Российски Федерацие Главснабсбытеи паралагІа дака-басарай продукцин бытовой химе товараша Советски Союза дукхахча областашка, краяшка, республикашка діакхуьъйт.

Стеклотарах пайда ви миннаральни хий доахача Ачалкхечеи Сернововскеркеи заводашца, Нохч-ГІалгІай респотребсоюзо, хіаьта шшта Азербайджански ССР-ера Кьыльбасеа Кавказеи кіачча промышленноста предприятеай.

КССБ-ях — межкдаьта промышленноетера бурув деттарашта эшача реагентах пайда эи «Грознефть» объединенне.

1973 шера хоатташ хилар а тІехьа лаьрхІача планагІа арахеца лаьрхІа лакий-басарий продукци 700 тонн я; бытовой химе товараш: тормозной жидкость, нитхиноп, паста, «Гигиена» яха порошок, кхыяраи — 500—600 тонн; стеклотара — 12 миллион шуш; КССБ (реагент) — 930 тонн; олифа — 300 тонн. Арахеча продукцех 70 процент — халкъа эша товараш, цудухьа тхо-тара этара дукхагІа йоллаш йиздераш мах бу организацеш я.

Хіара деина эпаш долча товарашца баха мах Іалашбе безаш я моттигера промышленноста министерстве предприятеш. Цул совгІа, цар дефицитни безалах продукци хьажа ца Іеш, кондиционни боацача бедалах — госпромышленноста хьакъсстача хіамах мамотта дукхагІа пайда эи а беза, Іалама белдача ресурсеи яхеи пайда эцеи беза.

Тха завода коллективо ву дакъе болх бу, тарлуш йолча резервааь пайда а эпаш.

Дьатта довада басарни хьадра оаха пайда эи конлиционни доацача, кхачаи промышленноста пойлана доацача ганарий дьаттех, технически культураЙ — (сурепка, рапс, кхыярои) дьаттех. Заводо арахецача ергйача товарна продукцех 90 процент яр кондиционни йоанача бедалах, госпромышленноста хьакъсстача хіаммех, лаьттагІара йоахача Іалама безалах хьеци я.

Цунца дувзаделна ала доагІа вай республикерча Іалама рузкъех.

Ши шу хьалхасІа Чіашка юххе кьрьер хьиелла а стеклотара хьарна кварвеи гіомара пайда эца а доладелнаГІар гто. цхьабаьккха транспортни механизмаш па хілар бахьан долаш карьер діакхооса йийзар тха. Хіаьта чІоагІа эпаш долча кварвеи гіомара 2000 тонн кхуьъ разоло Дагестанера. Пачхьалхеи ахча дукха діадола Дагестанера машинаьккъаГІа, цул тІехьагІа станцера заводе кхачалца автотранспортца а кварвеи гІум тІаккхьяргга.

Чіоагіа раьзо хинна тІаийпар оахд Іалама ресурсаи яхарап царех а межкдаьта химе промышленни отходех а облицовкара йохийта Іоаьъаш, изолиционни материал, кхьюлоа товараш заводе болллошца цхьана къа а хьегаш хьалеча пайда эцарап межкдаьта институто енна предложеаш.

Халахетт а, из ала дагІаи вай республика межкдаьта, химе промышленни отходех пайда эцарга тороваш тахкарап царех пайда эца рекомендацеш яларап эша хьалап долаш долча ГгозНИИ кхуглаьхоех.

КПСС ЦК, СССР Министрий Совета, ВЦСПС, ВЛКСМ ЦК соцамгара хьекам а эцаш, завода партийни, профсоюзни, комсомольски организацеша боккхъ болх бу 9-ча пятилетка 3-ча, хьалабечча цера план хенал хьалха хьохчашъяр духьа социалистически яхь йоаржаяра.

План 22 мае кхоачашъяьй предприяте. Планаи совгІа реализаци ила 217 эзар сома маьха прудукцина.

Производственни хьокхамаш эгтара дикагІа да 0,5 литр чуйода шушаш хьаева стеклотарин цехь, 3 литр чуйода баллонаш хьаева стеклотарни участка, басарап кийдеча 2-ча цеха коллективай, олифа деча бригада.

Завода чухьа лелаеча социалистически яхье толамаш дахарах завода сийлен Доска тІе баьлаб хьалха латтарап-хіоатораш: Р. С. Баласанян — басарап кийдеча производствоца аппаратчик, Р. Т. Гарифиани — шуцай кепаш еса машиний машинист, Х. Т. Дубаев — шихта чу-тессар, А. И. Приэчко — КССБ установка оператор, М. М. Рубцевская — шушаш ю книга ххехкадер, И. И. Литвинов — мехмастера слесарь, кхыбараш.

Лакха Квалифкацеш бицап болча болллошца цхьана боккхъ болх чаххбах инженерно - технически балхаш дерама арахеца продукци дикагІа хилийтара, профессиинегІа йола производствах технологи юкъекхахьара; болх беш я арахецача продукце дикала тІехьожам лоаттабеш йола масазара оперативни штаб, цига кает-каста дуьа продукце дикат тахкара дакъе харцахьа дав хіамаш, уж діадахара сихха де дезар ду.

Завода технически отдело кийчоп болх бу прогрессивегІа йола технологеча продукци арахецара, тІерча куца хозвагІа хургйолаш из кийчьяра.

Продукце дикалаь дола дош хадданза парторганизаце тІехьожама кіад латт.

Къьстгома овсарле лакхъар, арахеца продукци дикагІа хилийтар, кийчь продукци белалах дуьхьгахеІа хьакъоастаьр, из хьарга бода мах доабар дуьхь организацнонно - технически мероприятеша юкъе оттаьлъа оаха моральнокъаеча оборудовани хуэшйара. Басарап цеча производстверга оборудовани хувцар, шаровн хьаьрани басарий дом боахаргаи оттаьр экономически гІойленагІа да, хіаьта иэз шоозза бокхлагІа киннаб.

ПланагІа отталаьь белнна деча производствера, басарап цеча, стеклотарни цехашкарча цкъайдоаца уэлашта механизаци елга. Къьстта уйла ТІайохитгарча цеханка мухьаш тІалуэттарадоссадара, гІо-новъэстап дара балхашта механизаци яра. Хьалхаггіе а дьаьча лоархіамегІа тажкдоахача балкех хул экономически эффект планагІа шеа 25—30 эзар сома я.

1971—1975 шерашка перспективни планагІа оттадаьь 0,5 литр чуйода шушаш шера 12 миллион дукхагІа арахеларгйолаш стеклотарни цеха реконструкци елга.

Завода коллективо дика гІулакхаш леладу халкъа боахамга дерригача доакъоацца, Гилма-тохкама институташца, тайп-тайпара предприятеша. Цу корта болаш долча гІулакхаша тхо Іомаду экономика деиаи къестаде, производства толшагІа йола опыт діа-ъьа ййе, продукци дикагІа арахеца, керда технологи юкъекхувла, и. кх. дІ.

Предприяте боаррамагІа болх бара лоархіаме гІулакх да планировани технически Іалашош яр.

Завода балха хьокхамаш ух пхе бетта дукхха а дикагІа хила йиш йолаш дар, нагахь ца саина цІенхаштта хілоташ еІарс. Маеала, сийра бесаш дола басарап хьадара хиланза яргйоачача иэиа долаларча гартшнн яхача белалина Іалашъеш производство, цу бахьанаГІа 20 процент мара пайда эцаш кхоачаш пийлинг производственни мощносте, хіаьта цу гІулакхо кхоачаш ца кіат яхгарп хьегам ба мах бена организацеша сирдла белаш дола басарап лоаттадара план.

Хьахьожаеш автотранспортча мухьаш тІалуэттадоассадау механизмаш ш, хіаьта кийча продукци мах беча организацеша діа ца кхоачайта керттера балхан из да.

Ухх шера эшаьй алане фонди промышленно - производстве и и балхаш ду перспекти. Цу бахьанаГІа завода вІашгіехьдаьш балхоча пахча хіоатгіа хоатташ дола бытовой химе товараш кхоачамболлаш дохха арахеца.

Консультация да тараша, басараи чудуэттача ыцка банканна завод Іалашъера дош. Уэтгара белгалдаккха дагІа, ыцка банкаш оаха Ставрополера, Майкопера, Астраханера хіаьтхьаьш хьажар (машиннаьккъаГІа оаха діахоха кхуьъар фо мара хіама яц), хіаьта мел дукха мах бога пачхьалхеи уж тІаккхьяргга — пайда хьа ца йуи діаух итташ бІгаш эцараи сомаш.

КПСС XXIV съезда историчеси решеиеи кхоачаи е ещ, партийни организацне кулгалла ергга коллектив тІаийца доккхагІадола социалистически декларащ кхоачашдора оарцаГІьккха лаьъхіа ба завода къьстоаргг.

А. ТОМАСОВ,
«Нохч - ГІалгІай химзавода директор.

ЦХЬАН ПРИКАЗА МАХ

Письмо лерагІа

Ачхой - Мартанерча детсада заведующи З. Абдулаева балхара дІаяккхарах дола приказ соазка май бетта техад. Цхьабабкъа из дош хіанз а тІехьа чІоагІа латташ да. Фуд Ачхой - Мартане хиннаб? Цу хьакъъхьа ухх тайпара кілу З. Абдулаеве ше.

«Со дІаяккхара балъан хиннад 1971 шера аьхьи детсада ремонт еча хана финансови дисциплинна толхаяр. Райисполкомо муъъа а бенна заанена ремонт йир детсада болллошца шоайл, хіанз муъъа а моттигерча гІишлонхоша балхаш де тиганзар. Коммунальни бохама отдела прораба смета оттайир, тха заявлоц къьъхьама сегаланнеи кІаййир. Нйс сог вар бригаде, цу дакъе со а йоллаш. Балхаш йистеаьлнаучу тІехьагІа ахо бутт бьашнеча гІоллаа районо бухгалтера 850 сом хьа а ййна ремонт ева дІахьа лоацаш хиначаршта дІадийкъар. Цу тІа а ергга бригада а йоллаш дир из. цхьа саг мара ваннар воанаш.

Ремонт яь ййе бутт бьашнеча гІоллаа Госбанка районни отделене председателера ревизи а яь оттаьъча актагІа со балхара дІаяккхай. Со бекне яьй смета тІара кхуьъ яздаьъа райисполкома отдела заведующенна корта а болаш цхьаькха хІама хан ше балхара муъъаьъаькхача сага хьакъъхьа.

— Абдуловай деашех йоаш ергга материалаш лаорга районе я, — йоах ю. — Хьо хьажай хьо. Духха ха яь со района заволуэшиела балка вена...

Ачхой - Мартане юртсоветга председателнца, райсовета исполкоме членша З. Абдулаевна къамаьл ду аз.

— Тха детсада заведуюше совнарГІа цхьа хуоь-м денна цагана, — йиий къаьъьаьл духха йбубенне воанаш аьлар юртсовета председателга. — ЦІьабабаша дІаййнаб ахча, воккар ййнаьлш...

— Совет рабьа йоаннаш депутат балъара дІаваханна йиш йоацаш дола закон довзаш вий хьо?

Цхьан юкъъ уйла ешш я вазІа, жоп ду Абдулаева:

— Ваш, цу тайпара закон сона довзаш дац.

Райисполкома председатель У. Абдурзаков йолча нийслу со. Цо гІуучъхьа дуьш:

— Цу дешага со хьежавап. Къаьъла сеина кхуьъарга из, болллора из дІаяккха аьина райисполкома отдела заведующенна корта а болаш цхьаькха хІама хан ше балхара муъъаьъаькхача сага хьакъъхьа.

Магнаб, юхъьаншцарча партийни организацне секретара дешага ше хьажа ларъхІа хилла районо. Цхьабаьккха хьалхарча коммунисташ фу дан, оал. юхъьаншцарча партийни организацне членашта а шоай новъэстаьъ хьажъеш я йоаш цо. — Хьо хьажай хьо. Духха ха яь со района заволуэшиела балка вена...

— Хьона мичара хезад из ахтиьъстка хилар? — хьаттар соца парте Ачхой - Мартане райкома хьалхарча секретара Д. Воронкина. — Цу тайпара ахтиьъстка сона мича хезай, уьх районе из болх бу ший цу совгІа ха йоллашъеьъ а.

Іодагарду аз Абдулаевас дав общественни балхаш. Дагалоахйт аз, тахан а тІехьа из районе къалдакха совета председатель хьалар а цо болх дика бу оллаш хьалар а.

Гуш мадарра, ревизе акъана тІехьашкара дийна саг райкома секретара йийзаш, цунца къьмаьл давьап. Абдулаева цхьаьна партийни организацне болх беш бо-ча коммунисташа хьаттаьлаш-шай новъэстах фу жет шоайла цьяна. Лоацца ьъьча, дерттІа хьежаяи гІулакхаш. Цул тІехьагІа, ше хьрцахьь ю решени бехказа яха воллевлар.

Из тайпа чиъъ лолабарах хиннар фу? Абдулаева дІаяккхаруна тІехьагІа цхьаьнгара тІехьа шоллагІбар болаш дІаухар бетташ, хіаьта цхьаьна а — е парте райкоме а, е райисполкоме а, е юртсовета а — дицнетеп уйла а йиш яккоп толхадьъ хиларе, дешта бокъонаш йоаьъ хиларе. Абдулаевана йелаеер бокъо йоаьъар долга масеаеи туоьш кхетаеаеи хиннад, цхьабаьккха йист хулаш цхьаькха а хиннаеаеи. Бокъонца из ла-кх алхха ергаача администрировнерга кхоачашъ, йолча морааьни бохама маЙеп.

Юртсовета - делутат законагІа доаша балкара дІаяккхара зулъа хьалъ протест иэиий республика прокуратуро. Из 1972 шера октябре хиннад — Абдулаева дІаяккхачул тІехьагІа цхьа бутт бьаьча. ДІаъо минта лел уж гІулакхаш? Центрера ешнача указанета 12 октябре юртсовета исполкома заседани гулъю. Из рьяза хул мадарра аьлча тхи бутт хьалхарІа Абдулаева дІаяккхача гІулакхаш тІара ца дІаяккхара. Кхы а шин ди дьаьча, 14 октябре, республика бресвещене министерства дайта приказ хоачаи а деи балха тІа цхьа оттаю из. хіаьта 16 октябре кердача приказгІа цІьаьккха а дІайоккхх. Районо цкъаьъе приказ тІаьан дІайаьъ хьайбаш Абдулаеве.

Цу хинна цхьаьккха тІалат ду. Абдулаева цоолагІа дІайоккхача приказа парде биллаб балха хиннаб детсад заведующе ачхе чІтьаьолча дьаьъе даар» бакъ-леш районни прокуратуро 1972 шера 12 сентябре бьа соцам. Цхьабаьккха из сонан республика прокуратуро юкъабьаьккха хіиннаб.

Цоона магарра, цхьаьккха боъъо хиннаш дІаяккхара приказа тІа бехьана юхъьаьккха документ дувза. Дагдоахкарча белгалдоаккхарга вай, исполкома члена-ншка. Абдулаева гІулакха тІара дІаяккхара уж рьяза-хулча хана. Цхьатаре юхъьаьккха хиначаруна районни прокуратура соцама цхьаьккха мара доаш бьа ца хилар.

Детсада заведующи балхара дІа ниЙса яьккхай -яхаш дуъъаш пе воаллача хана, парте районе секретара нов. Воронкина дожъар, къьстта деххараи тІалатташ болча коммунисташкара дожъар дизза тьаьехана па доаллаш хьларо дайтад из. НиЙса лелаш да уж. Цхьабаьккха партийни декларащ кхоачашдайтйлга, дожъар дизза къьдеилге обьективни законнин изъъашца ийбдеш хила ма дозий. Иштта из па дича жалобаш йоллаш, къьметтет зулъашца къьосам лоаттаберша ийса чаккхдоа гІулакхаш а шеиан тІа оттаьъеи доза къьдеи.

Чакхдалар миннта хиннад, тІехха, цу дІаьъдеиначуна гІулакхаш Къамаьл хьалх ца республика просвещене министрица М. Умаровна, цун заместителица Н. Самойлоина, инспекторца В. Таценкоца. Цар мисеане кхуьъ цхьатарра да ше хиннача гІулакха тІа хьаттаеа еза. Абдулаеве, Министерства шозза приказ техад ту къьъхьаь, цхьабаьккха из хіанз а кхоачашдаеаеи да. Парте Нохч-ГІалгІай обкома 1970 декабреи юбилейни шу. Цу шера из дІаийдаь КПСС членаІа, хіаьта цу шера цунна диной Ленинни юбилейни медаль. КъьдеигагІа книжка тІа дІа а яздеш ийса бакъалаш, тийна сийлен грамоташ, ахчан премеш дуъъа я.

Из къьъьеаеи воза коммунистически къьъьеаеи сийлен цІи лелаеча № 13-14 йолча установока коллектив заводе дикагІчарех я. Хіара бетта тІехьхоачашъеш но сийлда продукци арахецара пачхьалхеиан планаш тІаийца социалистически декларащ.

Б. КОСТОЕВ.

ДИКА БОЛХЛО, ОБЩЕСТВЕННИК

Грозненски В. И. Ленина цІерагІча межкдаьтта чакхдоахаша завода дукхаха болллошца чІоагІа лоархіаш сийдаеи на № 13-14 йолча установока вожкхагІвола инженер Лорсанов Эми Газалиевич. Баьнна дика общественник а ва из. Ухх тІехьажара шеранка цІенеи дизза кхоачашдеш цо политинформатора декларащ а. Массаза а ше болх беш йолча установокерча болллошта къьъьеаеи: идейно - политически кхетам бала ГІерташ, ше дІа мел тоха кулг производствах дог лазаш тохаш ва из. Цох лаьца дукха мархаш лелаеа ййе я.

Вийсаиара смена, чакх а хьина Іуйрйина тІаенача смена хІетта мара ший болх. ДІаболабабайаеа. Бе боалаеш шарикоп оучка а болаш устанока адутоп журнала хьежаш вагІар из. Технологаша цу журнала ухх установока чуъъежа кизга да из ъьеа, хіаьта аьлча цу тІа къьежа гуш хул моллагІча сирче ийбденна кхоачамбоапар, духьхьа терКам тІабахийта беза моттигаш. Цхьа къь ъьинча гІолла шийца слесарь-монтажник, смена керте латта воккхагІвола оператор ийца участкашка хьажа аваовал Эми. Де дезар ше дІа а хьежаш ийбденна мел хиина кхоачамбоапар дІадоаккхийт до. Установке цхьаькха оборудовани е уэел ю цунна ший пхи пІелг санна па йовзаш.

Делкъашга еалоІача хаша установка технологашца заинтн е вола Лорсанов. Ухх деношка установка технологашта цо дІайовзийт дуъеи тІа шишар хилийтара, Советски Социалистически Республикай Союзан Америка Вішшгіашхиттача Штаташен кхъе ъьа соглашеиеи йолу материалашца Ший бокъонца чІьаьъьа технологаша мел дІаъа хаттараша жолу. Установка политинформатор хиларал совгІа КПСС Заводской райкомо члеи а ва. Эми.

— Са керттерча балха Іатъъаш общественни болх, — доах нов. Лорсанова. Кхъметтел по сона цоокъостаца а ду производственни болх тобе, хіаьта цо вола дукхагІа вІашгіа ма ве ветталу со на дикагІа йовз ца оамалаш, цхьа мел моллагІчеча сахетам миннтаб.

..Ер шу доладелнача хана кхиптальни ремонт е сецлар установока. Балхаш сиха чакхдаза дезаш дар. Из по дІахайтар установока начальникага, технологашта, ремонтникашта. Масеане уйла а ма массеан дз ханал хьалха чакхъяккха лаьрхіар капиталъни ремонт, хіаьта шоай дош цар хоачаш а дир.

Ерзул шу, дизза Лорсанов Эми балха моттиг па хуъеаеи межкдаьтта чакхдоахача цу заводе къьъьега. «Мургіаеров» болллоачгара установка воккхагІвола инженеи-конструктор а, оператор, воккхагІвола оператор волаш цо болх па бен цхьаькха участок ши установке. Ше дьаьъьа ма-лех хиннача моттиге новъэстаеша къьокхам телаш а хиннаб из.

Ший вахаре эгтара хьаменарІа, дезагІа, шийна цІикка дишнуро-доаца цу сохарІа цо 1970 денаи-ски юбилейни шу. Цу шера из дІаийдаь КПСС членаІа, хіаьта цу шера цунна диной Ленинни юбилейни медаль. КъьдеигагІа книжка тІа дІа а яздеш ийса бакъалаш, тийна сийлен грамоташ, ахчан премеш дуъъа я.

Из къьъьеаеи воза коммунистически къьъьеаеи сийлен цІи лелаеча № 13-14 йолча установока коллектив заводе дикагІчарех я. Хіара бетта тІехьхоачашъеш но сийлда продукци арахецара пачхьалхеиан планаш тІаийца социалистически декларащ.

Б. КОСТОЕВ.

«СЕРДАЛО»

3-гІа оагІ., 30 июнь, 1973 шу.

ЦАР СИГАЛЕ КАРАЕРЗАЕРГЬЯ

Вай хана ниэтъка мара кора-доаГIаргIаш летчик, космонавт хила безам боаца бер. Берий бе-ша Iомалу уж сигала гIолла зела-ча кхиай, ракетий сурт дилла, е модель хъже. Дог тохалуш гIалвода кIаьнк шийна дагалатар кхоачашкара йиш йолу хIама да аьнна хийтача. Духха ха йоаццан дуккхабарий фантазеп совгIа кхы тIама хилла-шар, цIызбакъза, тахан на бокъон-ца ткочашце йиш йола тIама да.

Из ховрга ДОСААФ областной комитета кIоначу хIинтатург - космонавтий клубе вийсвенначоа.

...Шаьра аре. Юстаро латт «Учебный» яха цкъа доп тIадола АН-2. Гаьина дIахеа - берама шоайла бегаш бен, белаш ю тIе-рам. Ах сахьат дIаьча парашю-тчаша чухкоссабола бешш ба уж. Пудухьа шоай парашюташ вIашка йохкаш, дIа - ха эша нок-къостал денше а бегаш гIу цар.

— Кхераенна сигала пхьагал ма ландча Женя, — йоах цхьан керача кIаьнко.

— Хьайт тарвенна-м яхап Iа сога из, — бегаш жудаберзабе гIерт вок. Пар шоайла бу бегаш «Смирно!» аьнна цIаьхха еннача команда соцаду.

— Новкъост, клуба начальник, парашютчаша чухкоссала кийчлуш я группа, — аьнна рапорт делар группа старостас. — Парта-ята хила, — яха жоп ду клуба начальник волча М. К. Нагиев.

Тахан оаша парашютчаша ура-ажененаш шийса ткоачашъяра хьежжа курсъя шоана оттаергIола вачетин оценка. Самолетах дIакъастан, сигIалца-льъта доссан парашюта доал минута зе деза ша шоашта даим кердадоахаш хинар дагакхаболан.

Кхоначу парашютистий тIехъаьа кийчон гIулакхар чакхдоал. Кlезиг-дукха дог тохаденна уж хилар хоIу самолета тIа хоша аьнна команда ечча. Масеех минут кIаьле АН-2 самолето 11 къона спортсмен сигала уграIIалу.

Парашютиша чухкуосабалар чаьх ма дальлингге а клуба начальникага Мукдус Кафаровн Нагиевга дех аз клуба истерех, цун балхах, цига деша дагIача берех дунцIага.

Иха шу хьалха ДОСААФ областной комитета инициативех хьайIIалай кхоначу летчикий-космонавтий клуб. Духхьашка из хьаделан 60 саг хьаччийцар. Клубе вIашагIелалар парашютистий, кхоначу летчикий-космонавтий группаш. Цунна хьалхашка латта керттера декхар — лаккера военни авиационни училищанка деша бе. Хьалха иттанел совгIа бола клуба выпускникаш кIаьнке военни учи-лищанка даим кердадоахаш хинар дагакхаболан.

Кхоначу парашютистий тIехъаьа кийчон гIулакхар чакхдоал. Царех ба, масала, Игнатенко Владимир. Нечсибов Вахлид. Кантимиров Махьмад, Бадулаев Гейнадий, ишша кхыбараш. Клуба ладувIаргаш тайп-тайпара ха йоаз кагирхой ба: вирхIаIIа кIаесе деша ва-гIача кIаьнкагара е йийпара дIа-йиккхача гIоне техникума, института студентара, предприятий организацеп боахлошка кхаччалца.

Йоккха балха оьш, знанеш йола наь ба царна диъ шера зародинамика законаш, астроно-ми, самолетий оборудований дакъа, самолет лецкара теори, космографи ишта кхыдола предметаш хьеха М. С. Олейников, С. Л. Галадженари. Л. М. Ваткин, М. К. Нагиев. Кагирхой техни-кацара безам тIоаргIбаран совIа клуба хьехархоша берригна-низ, дIаниар дIалу шоай хьамсара Дакъе езаш, ошо цун тIулакха шоай са тIадала кийча болаш уж хьалхехбара. Uу хьакъехьа шоай вахарпара духха масалаш доаладе йиш йолаш ба уж.

Дешара программа боккъонца карарзаеча кагирхонга, ишша дика новкъостал ду хIанзарча замаи аппаратникаш болча гойтура посибешца, материалашца, клуб кийчъяь хилара а. Парца хьалхашка эттача моллагIча хат-тара дизза жоп луш я уж.

Клуба хьехархой къастта рака-ла балаш дика деш спортинин хьалхара-разрядаш болча Зуонев Айдлас, Пачон Евгене, Мальска-кова Лизас, ишша кхыбараша.

Клуба дикагIбола спортсменаш-парашютисташ Краснодаре хинча зональни яьхашка дакъа доацап хилар. Цига дика спортинин гевзал а денал а хьахьокхарех чкх деношка г. Орджоникидзе дIайзаеначу Ерригрессийск спортсемей - пара ш ютистий яьхашка дакъа лаца ткъьбахийтар уж.

С. БЕРДОВ.

СУРТА ТIА: тхургбелча летчикий - космонавтий группа.

ФУТБОЛ

СССР «А» класса II-ча лига II-ча подгруппа командашта юкъе футболагIа хьакхара моттиг жиккар арглзаяр. матч хилар селхан Грозне Орджоникидзе цIерагIча стадионе. Тулерча «Металлургча» лайзар «Терека» командаца. Счет 7:1 йолаш «Терек» котьыпар. Хьалхарча итт минуте шарех кхо бургIан чуте хир. В. Якушкина.

ДЕШАРХОЙ САЙРЕ

IIтт класс чакхъьакхара хеташ сайре хилар уж деношка Сунженски района Кlарбулакерча № 1 йолча школе. Юкъара школа къахетчара дешархойн командаца дешархой дакъьал бе бакъка бор ухлаз «Космонавт» яхача пионерски лагерера командаца.

Гулбенкерашта хьалхашка вы-пускникаш дешара итогаш ели-кIамаьл дир школа директора РСФСР заслуженни хьехархочо Михаил Сакельевич Фролова.

Ишша зешархой дакъьалбеш кIамаьлаш дир 9-гIа классе де-шаш хиначара дешархой цIерагIча Цецуйко Еленас, «Сунжанефть» НГДУ хьехарча цIерагIа В. И. Шамердина, Кирова цIерагIча колхо-за колхозхой цIерагIа Ш. М. Фар-гиева, хIинар.

Пакkха школа чакхъьакхара-рашта аттестаташ, дика дешарах йола грамоташ, спортах шоплагIеш кхоалагIеш разрядаш яьхарашта спортсменай книжкаш дIаделар.

Цун тIоаьлга концертара хьо-жаш, халхарап деш сильдIадар шу.

В. БАКАЛЮК.

ИЮЛЕ ХУРГБОЛА ХАОТТАМ

СССР Гидрометцентро бечча хоамах 1973 шера июла бетта малхбоалехьара Кавказа дIакъа гIа юкъера температуран 23—25 градус хила тарлу (нормана гар-гахIоттача).

Хьалхарчех, йиъьлагIчех, пхьа-гIчех, пятидневкех бийсина 13—18 дийнахь 23—28 градус йIоккха хила тарлу. ДукхагIа йIоккха латта хаоттам, биЙсанна 16—21 градус, дийнахь 27—32 градус, цхьацца йIоккха моттигашка 35 градус хила тарлу шоплагIеш, кхоалагIеч, тIехъьарчех пятидневкех.

БIаргIчача бетта хуицалуш кIе-ниг-гIуна морхаь а болаш хаот-там хила тарлу. Дн а кхуьккхуш лоацлуча кхоа догIаш делха тар-ду хьалхарча декадана юкъех кхоалагIеча декада хьалхара де-ношкех. Нормана гарга хуицам йоачан (55—80 мм). Лоаман рай-онашка каст-каста делхардга до-гIаш.

Мух керттерча дакъье малхбоа-лengIахьара хьекхаргбу 5—10 м/сек каст-каста 12—15 м/сек кхач-чаца чIоагIа а луш.

ЦХЬОАГIО — КАГИРХОЙ НИЗ

— 135 мекхарча тхъо эзар са-го дакъа лоацирца Берлине хургIоччча X Дерриггачен кагирхой студентийн фестивале. Шиъ шоралгIеп дакъа лоацабий дух-хьалгIен диллача хьалхарча мел хиначара фестивалера тIехъьарчу из, — яьлар це АПН корреспон-дентаца кхамаьл деш СССР ка-гирхоЙ Комитета председателя ЯНАЕВ Геннадие.

X фестивалъ шерра гIоньшьи-нен лоархIамен хилар хьахьокх, — йоахар цо дIахо, — цига хьо-жабаь къьастта духьх журнали-сташ хургIеларо а. Цига уж хьо-жебайта заявкаш яхийтад, маса-ла, дIаиздача хапашка из шIаьккха ца дача мехкана а.

— Кхы сенца белгалагIа хург-ьа хIинзара фестиваль хьалха-гIа хиннара?

— Хlинз санна ваттуш болча хьалашка хиннаш цепех цхььак-хье я. Дучен хIалхашта юкъе-чу гIулакхашка - боккъонца - машар кIалдбархьаьн цхьана гIулакхаш лелададгрзахьеп лестай чIаан, хIэъ-та цар чIоагIача, бIаьхча ма-шаста кхоачаче таруу. Тайп-тай-пара социальни системаш йолча паччахьлжженашта юкъе «шийла-ча «гомагара» машара, вIашш лар-хIама баот - тара гIулакхехий-довлар хьахьокх кагирхой бола-мо а. Пхи-ллх шу хьалхарча хIай-на дагадаьар фестивальни болам-ма баййяжа кIаи седлапа шера состав гIулуучъя аьнна. Хьалха фестивалашка дакъа дацирах бе-ла предложенеш тIаьша ца тугаш хиина социал-демократаш, социа-листаш, хIинкъисташ демократаш хIанз чIоагIа фестивальн бе-лама тIелъа а кIамий кийчон ко-митеташа юкъе а бе. ХургIоччча фестиваля антиимперналистече-ски лозунгаш долга а хоош, тайп-тайпара политически лостамаш долаш болча кагирхоша хьаше-даьча лоацу кийчон балха юкъе. Цо вай гIаьра - сиз а болаш йола къьхьегама яхьаш, художест-венний спортивний конкурсаш. Яхьий тIаьна тайпий вий а автоматнтех яхоп. Европесконн фестиваль чакхйоккхача кийчон Комитета юкъедоIгIа советски кагирхой авторитетан авиаплан лоцжагIча моаргалга йоа нехи: Нобелевски премиа лауреат акка-демнк Басов Николай, космонавт — Николаева-Теленкова Ва-лентинина Леонов Алексей, спортсменаш — Алексеев Василий, Ту-ришева Людмила, цхьаьнакхетта.

— Малаш гIорга Х Дерригачен фестивале йодача советски делегацина юкъе?

— Советски республикагIа, дозяй, областий аьнцаш! Фестивале дакъа лоацан хуьрга къона болхлой, студенташ, колхозхой, творчески интеллигенце вокалаш.

(АПН).

Редактора заместитель М. М. ХАМХОЕВ.

ТЕЛЕВИДЕНИ Р А Д И О

30 июнь:

I ПРОГРАММА:

9.00 — Передачай программа. 9.05 — Боссола телевиденин. Массанна йола гимнастика. 9.20 — Керддарвари. 9.30 — Боссола телевиденин. СибарегIана хаа-хьний Паччахьалкхен Красноярски ан-самбла концерт. Лениградера исполни-та. 10.15 — Дешархоша. «Керддарвари лохарца». 11.00 — Экранно доттагIий шIаьнгIехт. Советски Союз — Болгари-ке Халкъа Республика. Художественни са-модеятельностин коллективий конкурс. 11.45 — Пилмани культурен докхний гIулакхаш. «Баг, доцIта, Вселенная». 12.15 — Боссола телевиденин. «Лакха-ран жта телевизионни художественни фильм. «Цхьуьл а кIоношдала ву». 18-гIа серн. 13.00 — Йоазонхочун Лагу-вона выступлени. 13.25 — Боссола те-левиденин. Музыкальни программа. 13.55 — «ИнхьцIено». Пилма - полу-лярни программе. 14.15 — «Цхьаьнака шерий киноленташ, «Обломки империю» яьа художественни фильм. 15.45— «Керддалар лохIар». Передача дIаьлу Симонова. 16.30 — Музыкальни «Ла-шенIехьтар. Новинкаша яхаш. 17.00 — «Вайгатур — тешна хилдарг». Переда-ча дIаьлу профессора Кулиша. 18.00 — Боссола телевиденин. «Шоана летар». Передача дIаьлу Добронравова. 18.00 — Боссола телевиде-ни. Футболаь йола СССР-а чемпионат. Легина шIаьгIа йолча Центральни стадионера передача. 19.45 — Ромен Ролан. «Кола Брюньон» телеспектакль. 21.15 — «Ха». Информационни про-грамма. 21.45 — «Хьалхе артист». СССР-на заслужа артиста Михайлова хетадаь телевизионни музыкальни фильм. 22.45 — Боссола телевиденин. Спортивни программа. Пингвеньта — керддарвари, передачай программа.

II ПРОГРАММА:

16.00 — Экрана тIа — къахьегама саг. 16.35 — Телевизионни фильм. 16.45 — Муlгlарча дIаотта бокъо я соня. 16.55 — Кlиножурнал. 17.05 — Шоана, кхал-ких (йохий металла). 17.35 — Доку-ментальни фильма киноаз.

1 июнь:

I ПРОГРАММА:

9.00 — Передачай программа. 9.05 — Берцута боча IуьйIаш гимнастика. 9.20 — Керддарвари. 9.30 — Пионерий Бухарестски Дворецаь-фоко-ларий ансамбла концерт. 10.00 — Се-ветски Эскарен Флотера IIуьхойта. 11.00 — Музыкальни киоск. 11.30 — «Хьал-должность, яьа телевизионни очерк. 11.45 — Боссола телевиденин. «Дахтара-ри яха телевизионни художественни фильм. «Ьыхье вахар» яха 19-гIа сери. 12.30 — «Очаг» яхача телеспекта-кль «Социалистически Къахьегама Туркмена академически Колмогорова пIелIаIIехьара. 13.00 — Телевизионна хьожарий письмойх йоаз музыкальни программа. 13.30 — «Пудухьа, лоаца-ру нах» яа художественни фильм. 14.50 — Дунен талхий творчеста. 15.45 — «Юртара сазьа». 16.45 — Боссола те-леиденин. «Цоно йогIIаьаз болх бальгI». Мультфильм. 17.15 — Литера-турни пIелIаIIехьара. Чуковский. 18.00 — Керддарвари. 18.10 — Боссола теле-виденин. Кинокиъскарой клуб. 19.00 — Боссола телевиденин. Футболаь йола СССР-а чемпионат. «Динамо» яхача Центральни стадионера передача. 19.50 — Боссола телевиденин. «Аргазет». Эстрадни программа. 21.00 — «Ха». Ин-формационни программа. 21.30 — Кино-панорама. Передача дIаьлу РСФСР-на халкъа артиста Корнутове. 23.00 — Боссола телевиденин. Академически гребних йола СССР-а кубок. Ишъеьча керддарвари, передачай про-грамма.

30 июнь:

6.30 — «Юртара вахар» (йохий мет-талл). 6.45 — Хоамаш. 6.55 — Хаоттам. 7.00 — Москва. 7.20 — «Грозненский рабочий» — «Комсомольскому знамени» газетий обзор. 7.30 — «Сердало» газета обзор. 8.25 — «Хьоша» яха капитош-ла йола радиовыпуск (эрсий металл). 13.00— «ДоттагIай долча деазла юкъе» яха Осинова стихаш (гIалгIай металл). 13.20 — «ШIуьгушкара музыкальни мозаикала» яха концерт (йохий мет-талл). 13.45 — «Юртара коммунистан» яха корреспонденци (йохий металл). 14.00 — «Пе сайгаш» яха радиошоу-пионерашта йола передача (гIалгIай металл). 14.15 — «Вайнехан творчество» яха передача дыка дуьхьара мотивасца яха передача (эрсий металл). 15.15 — Шоаттийнайара концерт (эрсий мет-талл). 16.00 — Нохч - гIалгIай концерт. 16.30 — Оперетталара самуьяне сатIонаш.

1 июнь:

7.10 — «Грозненский рабочий» газета обзор. 7.18 — «Ленинан некъа» газета обзор. 7.25 — Юртбоахама знаний ра-диошкола (йохий металл). 8.25 — Шоана цхьа езз ашарш. 14.00 — Лаьттара лер (эрсий металл). 14.10 — «Вай ленински доттагIеннна чIоагIа дац яха радиомозаикаш (гIалгIай мет-талл). 14.40 — «Балларгера гаврош яха дувцар» (нохий металл). 15.15 — Мос-ковски дека яьх бе. (эрсий металл). 15.30 — Музыкальни композици (эрсий металл). 16.15 — «Пионерера курьера» традицех къамъьал деогта чIа» яха беседа, микрофона хьалхашка ва КВС-а обеспа кеспIошнаш телевиде-ни радиовещанен сектора заведующа Макаева (гIалгIай металл). 16.30 — Школьни глобус (эрсий металл). 17.00 — Нохч - гIалгIай лирически ашарш (йохий металл). 17.20 — Интернацио-нальни доттагIен радиожурбу (эрсий металл). 17.40 — «Атмата яха сидно-журнал (гIалгIай металл). 18.30 — Илиеца доттагIай дарашта долга кон-церт (нохий металл).

ТХА АДРЕС:

364051 г. Грозный. Ленина улица, 11 (3-гIа этаж). Телефонаш: редактора — 3-44-96; редактора зам. — 3-39.11; бехнтохкама секретара — 3-34-38; партийни захарен кулу-турап, отделий — 3-61-48; промышленности отдела — 3-42.30; юрта боахама отдела — 3-42.28; письмой отделен бухгалтерен — 2-60-71.

НАШ АДРЕС:

364051 г. Грозный, ул. Ленина 11 (3-й этаж). Телефоны: редактора — 3-44-96; зам. редактора — 3-59-11; ответственного секретаря — 3-34-38; отделов партийной жизни и культуры — 3-61-46; отдела промышленности — 3-42-30, отдела сельского хозяй ства — 3-42-28; отдела писем и бухгалтерии — 2-60-71.

Газет эрадуза цIнера-рен. орен. сигIонаш-на кошка.

СФ05178. «Грозненский рабочий» издательства типографи, Революце проспект 7/84. Типография из-ва «Грозненский рабочий», проспект Революции 7/84. Заказ № 5830.

ДОАЗОЛ ДЕХЬАРА

ДЕРРИГАЧА АДАМАШТА ДОЛЧА ГIУЛАКХА

США вахача КПСС ЦК Генералы секретара Л. И. Брежнева визит дунен халкъашта юкъе тIоагIа тIорьлар белгалдоал дунен массе милингера ухача луккхача отклика юкъера. Доазол дезхарча пресса комментаршкен статьинкен лакха мах бу советско - американски паччахьалкхенашта керте латтарап вIашагIкхетара ларбеш ду советски Союзен США-и халкьий моттеп, Дерригача адамий а о-лаиларга хьашташ мацахара а.

Социалистически мехкашта, иэту «Лидова демократие» яхача чехо-словакин газето, деррригдунен-ис-торически доахIIаметда событе сенна жи бу КПСС ЦК Генерал-ни секретара яьча переговорий, хIана аьча цар итогаша боккха пайда бу дунен халкъашта.

Л. И. Брежневен Р. Никсонан юкъе тIинтача переговорина, бел-галдоаккх «Трибуна людуэ» яхача польски газето, хьаьккх дунен халкъашта юкъерча хьала эгIара цIенкхетача та тайпара хиннин ешш лоаца СССР-ни США-нен юкъерча гIулакхий керда малан.

«Вельт ам Зонтаг» яхача малх-бузенгермански газето белгал-доакхех - американски паччахьалкхенашта керте латтарий вIашагIкхетар цIенача дег тIара хинна хилар. Политически обозре-вателлта хетачоа тIа а легIа, газето белгалдоакхе яннна а те-ка кулгалоцца тIе «шеррача дешашта баот вIашIехьбашна хилар». Уж вIашагIкхетара керте-тера пункт я. йоаз «Вельт ам Зон-тагс», яьерни тIом ца хилийтарах йолча соглашенена кулгаш яздар.

Яьерни тIема кхерама духьала, ерзаяь соглашени яьй. яхаш язду «Повздох очага итальянски газе-то. СССР-ан США-чен юкъе. Из исторически лоархIам болаш а дерригача мехкашта пайдана а и.

«Обсерверь яхача лондонски га-зето язду: «Паччахьалкхенашта керттера» Вашингтоне вIашагIкхетар дунен политически хьалашка дикагIча оагIорахьа хиннина хуицамай тамашийна белгало я». «Сандэ таймс» яхача газето английски газета хетач-хоо. «Вашингтоне шин оагIорахьа-ра яь ерриге соглашенеш советско-американски гIулакхаш полити-ски тIоагIе безам болаш яа». Шин мехка юкъе цхьана лелада гIулакхаш пайданагIа ме хул. йоах газето, тороиан дукхагIа хул жкераме хьалаш тIаьддаран дунен Iера машар лорабаран.

Шолй передовой статьяш ядер-ни тIом ца хилийтарах йолча соглашенена Вашингтоне кулгаш яз-дара хетавай «Асахи», «Майнити», «Номиури» яхача а цхьалолча кхыча а японски газеташа «Майнити» хетачох, КПСС ЦК Генерал-ьни секретарь вIашагIкхетара США вахар бабах долаш, совкха май бетта Р. Никсон визитаца Москве вахча хиначча дена юкъе дIайолье-ячча тайпара, «ТоагIеннай СССР-н США-ни машаре яхара сис-тема».

«Лос-Анджелес таймсе» белгал-доакхх. Л. И. Брежнева «дунен халкъашта юкъера машар бахьан долаш шийна балансе хьакъ-ба йоаз комнени йолаш» хилар».

Дунен пресса откликашка лу-кха уйла тIайохийт Л. И. Брежнев США-ра-ьа аьннар отташ дунга тIоагIарий анкIанна вIашагIкхета-ра. «Нью - Йорк таймсе» экономически обозревателе. «1973 шу, — яьлу обозревателе, — болитрала «Дахорга торгован замай юкъяг дIа-йолаялар а IалIамате йоккхий по-литически, экономически, торгов-лаьотни проблеманан къоспаяра» лаьъьке керттера достаг бен йола пункт а хила тарлу. Цхьабакъза пу гIулакха йIаьххуча хана пере-говорашт е езарга, дунен дукхха-на доакхоьнке цхьана гIулдакхан леладара уйла йолашш дIа-ъьа дувцар къаставена хила безарга».

«Паччахьалкхенашта керте лат-тарашш хиларах тарра Л. И. Брежневен Р. Никсонан ъьке переговорат йолча хIама. — йоаз «Отта-ва ситиъзен» яхача канадски га-зета переловой статья тIа. —Бокъа-кхал дика хIамаш вIашагIкхельш-над. «Шийлача тIом ца хилийтарах тIехъьашка доалаш латт, сийлахь-бокхача шин мехка юкъера барт а цхьана леладу гIулакхаш, а вIаш-тIехдуьладуш да, хIинца тIулгIа-кхо дунен хьалхашта юкъера кхе-рамзле тIоагIа а ю». Инде правительствени гIоварита гарга лат-точа «Пешша герольд» яхаяа га-зето хьакъахьадуу. Советски Сою-зан США-нен юкъе яьча яьерни тIом ца хилийтарах а стратегически наступательни терзашца дIа-хо доазуа оттадара хьакъьакъара пересговорий керттера принципех а йолча соглашенента кулгаш из-ларо яьерни тIема кхерам дIабак-кхарга, Iоадеп латтача герза доа-дуп оттадарен уж IIеммгарден болча пхьагIа бокхча хьалда-ча бокхача йиш хилийта хиар.

(ТАСС),

СУДА ЗАЛЕРА

ДОАГIАШ ДАЬ ТАIАЗАР

Грозненски ремонтно - механи-чески завода № 2 йолча цеха пилифовальни хинна Читвинцев Анатолий Ивани хьалагIа кхоза суд яь хинна доккхий зуламан леладар бахьан долаш, цхьабакъ-да, шиъ деза болча вохь пIаккхъ-чачуг тIехьагIа ше делалбаьча IIамашта цехже вьвнаваш из, заводе, болхлошта бIаргагуп, самогон доакхоа аппарат яьй шо, самогон а дан, из мела волавеп-на.

1972 шера 27-чен 28-чен декабр-ре милше болхлоша зуламе болх бен воаллача метте лаьцна Чигвинцев самогони аппарата хьа а болаккхар.

Гор. Грозненца Ленински ра-йонна халкъа судо, аппарат хьа-яраш самогон захараки бехке я лаьрхIа, набарта воаллаш яьча кха шу та техай Читвинцевна «Малараш тIехъьарчаш алкого-лизмаиъа цухьала доаттабу кхоач-сам «ТоагIбара зе тезирий хьакъехьача» 1972 шера 19 ию-нерча РСФСР Лакхехьара Советза Президиумца УкъазгIа. Из пиноложе хьалха ваха Ноъч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча суда.

Суде гучадаьлначух, Читвинцев болх бен хиннача Грозненски ре-монтно - механически завода № 2 йолча цеха болхлойн гIулакхерча пайхамар воаллаш дика хоша хиннад Читвинцева самогонни ап-парат яьлга, малараш мелара пай-къа тIа из ваьннйаьлга. из бахьан долаш дезад дIа а кхайса из ай-лаюкье ваьнийлга, цхьабакъза. Читвинцев кхетам чу воалаваре цхьаькха хIама дальдан, хIаьта Читвинцев шиъ а хенна а во-лаш балха ухаш хиннан.

№ 2 йолча цеха коллективе кхъметтеча судага ходатайбо а яьй Читвинцев бекхе из а вен, кхетаре коллективера хьалагIар яьлча. Цхьабакъза, Читвинцев хьалхагIа доккхий зуламан дарех кхоза суд яь хиннгга, ишсачи ма-ьъька тIа а ца-ваьлнигга ду колле-ктивно теркал дальдан.

Куба правительства даим йоаз-кхо юо мехка хьун беркат лорадара а совлаькхера а. Цунна йола тешап да Пинар - дель-Рио про-винце хIанз хьалъеп латта хьун боаккама технологически института комплекс. Городока чуйоагIа, дешара, чуйа вай хаьнна корпу-сан хинна а ца Iап, 450 местнай йолча яктори зал, библиотека. де-шара залаш, поликлиника, спорт-кIалаш, кхыкоза гIирсаш. Студентай доахлашъ хургIа опсрни станцна, механически мастерскеи, Iалама лаборатори — института гоналара йоккха хьун хила. 600 студенто заннтеш кIаьлаье а дIа-йолалеп. Комплекс йолаъьп ма-ьъька цига белап бола студенташ шозза дукхагIа хургбо.

СУРТА ТIА: практически заня-тешка. Пренка Латина — ТАСС гурт.